
Prawo Unii Europejskiej

— Zajęcia nr 2 - Komisja Europejska —
i Parlament Europejski

KE i PE

1. Specyfika unijnego podziału władzy - równowaga instytucjonalna
 2. PE:
 - Skład, wybory, struktura wewnętrzna, grupy
 - kompetencje
 3. KE
 - Skład, wybory, status komisarza, dymisja, organizacja prac, struktura
 - Kompetencje
 4. Relacje między KE a PE
-

Władza w UE na tle PMP

- Typowy model podejmowania decyzji w organizacjach międzynarodowych to model międzyrządowy czyli wymagana jest zgoda państwa, aby jakaś decyzja/prawo były względem niego wiążące
- UE, aby działać skuteczniej, stosuje w większości przypadków model ponadnarodowy zamiast międzyrządowego
- Czyli Traktaty wyposażyły instytucje w określone kompetencje i tak długo, jak instytucje działają w zgodzie z tymi kompetencjami, to ich decyzje i/lub prawo są dla państw członkowskich wiążące

Władza w UE na tle prawa krajowego

- W prawie krajowym podstawowym modelem podziału władzy i uprawnień jest **trójpodział władzy**
- Władza ustawodawcza, wykonawcza i sądownicza, które nawzajem się kontrolują i uzupełniają
- W UE nie mamy do czynienia z typowym trójpodziałem władzy - zamiast tego Unia stosuje **tzw. równowagę instytucjonalną**

Równowaga instytucjonalna i ramy instytucjonalne Unii

Art. 13 TUE

1. Unia dysponuje ramami instytucjonalnymi, które mają na celu propagowanie jej wartości, realizowanie jej celów, służenie jej interesom, interesom jej obywateli, interesom Państw członkowskich, jak również zapewnienie spójności, skuteczności i ciągłości jej polityk oraz działań. (...)
2. Każda instytucja działa w granicach uprawnień przyznanych jej na mocy Traktatów, zgodnie z procedurami, na warunkach i w celach w nich określonych. Instytucje lojalnie ze sobą współpracują.

Jakie są konsekwencje tej zasady?

- Każda instytucja może działać jedynie na podstawie upoważnienia wynikającego z Traktatów
- Żadna instytucja nie może zastępować innej w wykonywaniu jej kompetencji
- Instytucje muszą przestrzegać przewidzianych prawem procedur
- Każda instytucja samodzielnie ustala swój regulamin i inne instytucje nie mogą w niego ingerować

System instytucjonalny Unii

- Parlament Europejski
- Rada Europejska
- Rada (także Rada Unii Europejskiej)
- Komisja Europejska
- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
- Europejski Bank Centralny
- Trybunał Obrachunkowy

Parlament Europejski

Skład

- Po Brexicie - **705 posłów z 27 państw**; w tym przewodniczący David Sassoli
- 5 - letnia kadencja (ostatnie wybory: 2019 r.)
- Obsadzanie miejsc wg zasady **degresywnej proporcjonalności** czyli im większe państwo, tym mniej miejsc w stosunku do liczby ludności

Rozdział miejsc po Brexicie

27 miejsc zostało rozdzielonych pomiędzy”

- Francję (+5),
- Hiszpanię (+5),
- Włochy (+3),
- Holandię (+3),
- Irlandię (+2),
- Szwecję (+1),
- Austrię (+1),
- Danię (+1),
- Finlandię (+1),
- Słowację (+1),
- Chorwację (+1),
- Estonię (+1),
- Polskę (+1) i
- Rumunię (+1).

Wybory do PE - zasady

- Nie istnieje unijny kodeks wyborczy, ale niektóre reguły są zharmonizowane (dyrektywa 93/109/WE)
- Czynne i bierne prawo wyborcze przysługuje obywatelom UE
- Wybory są wolne, tajne, powszechne, bezpośrednie i proporcjonalne
- Wybory odbywają się we wszystkich państwach członkowskich w tym samym okresie, ale niekoniecznie w tym samym dniu (czwartek - niedziela)
- Prawu krajowemu państw członkowskich podlega m.in.: podział na okręgi wyborcze, wiek uzyskania praw wyborczych

Status członka Parlamentu Europejskiego

- Protokół nr 7 do TfUE w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej
- Dodatkowe unormowania w Regulaminie Parlamentu
- Decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 28 września 2005 r. w sprawie przyjęcia statutu posła do Parlamentu Europejskiego (2005/684/WE, Euratom)

Kazus

W lipcu 2019 r., niedługo po wyborach do Parlamentu Europejskiego, europoseł pochodzący z Włoch przebywa w nad polskim morzem na urlopie. W drodze powrotnej został zatrzymany na rutynową kontrolę drogową. W toku kontroli okazało się, że ma 1,5 promila alkoholu we krwi.

Policja przystąpiła do czynności związanych z zatrzymaniem, lecz europoseł pokazał im odpowiednie dokumenty i legitymację, twierdząc, że z uwagi na posiadany status europosła nie może być zatrzymany. Patrol policji nie spotkał się nigdy wcześniej z taką sytuacją, lecz uznano, że nie ma powodów, aby nie wierzyć europosłowi i pozwolono mu jechać dalej.

Czy w takiej sytuacji europosłowi przysługiwał immunitet? Na jakiej podstawie?

Grupy polityczne a partie europejskie

Grupy polityczne:

- Posłowie są w nich zrzeszeni na bazie poglądów, a nie narodowości
- Obecnie działa ich 7
- Wymóg: co najmniej 25 posłów reprezentujących $\frac{1}{4}$ państw

Partie polityczne na poziomie europejskim:

- Art. 10 ust. 4 TUE - przyczyniają się do kształtowania europejskiej świadomości politycznej
- Art. 224 TfUE
- W jej skład mogą wchodzić partie krajowe i indywidualni członkowie
- partie członkowskie muszą być reprezentowane w co najmniej $\frac{1}{4}$ państw członkowskich przez posłów do PE, do parlamentów narodowych lub do parlamentów regionalnych.

Struktura PE

Przewodniczący

Na 2,5 roku; przewodniczy obradom, kieruje pracami, reprezentuje PE na zewnątrz

Prezydium

Przewodniczący PE, 14 wiceprzewodniczących, 4 kvestorów. Podejmuje decyzje finansowe i administracyjne dotyczące wewnętrznej organizacji PE

Konferencja Przewodniczących

Przewodniczący PE i przewodniczący grup politycznych. Planuje harmonogram obrad, skład komisji oraz harmonogram prac komisji

Komisje w PE

Stałe komisje parlamentarne

W nich toczy się praca, każda komisja specjalizuje się w różnej tematyce/dziedzinie. Członkowie wybierani są podczas pierwszej sesji PE na 2,5 roku. Obrady są jawne. Komisje przygotowują projekty uchwał i sprawozdań oraz opracowują poprawki.

Komisje śledcze

Powoływane na żądanie $\frac{1}{4}$ członków do zbadania zarzutów naruszenia lub niewłaściwego administrowania w stosowaniu prawa UE. Prace kończą się złożeniem sprawozdania - max. 12 miesięcy od dnia powołania

Komisje specjalne

Powoływane na podstawie propozycji Konferencji Przewodniczących.

Funkcje/zadania PE

PRAWODAWCZE

BUDŻETOWE

KONTROLNE

KREACYJNE

MIĘDZYNARODOWE

Funkcja prawodawcza PE

Zwykła procedura ustawodawcza:

- Podstawowa procedura, w której przyjmowane są akty
- Parlament i Rada są na równi
- Art. 294 TfUE, odbywa się w trzech czytaniach
- Schemat ze zwykłą procedurą ustawodawczą:
https://www.europarl.europa.eu/infographic/legislative-procedure/index_pl.html#step4-citizeninvolvement

Specjalne procedury ustawodawcze:

- Tzw. procedury konsultacji i zgody
- Konsultacji - Rada przyjmuje akty prawne, po tym jak PE wyda opinię, ale opinia ta nie jest wiążąca
- Zgody - Rada przyjmuje akt prawny po uzyskaniu zgody PE. Zgoda jest niezbędna. PE ma także prawo odrzucić wnioski. Nie może wprowadzać poprawek.

Jaka to procedura?

Art. 21 ust. 3 TfUE

Art. 64 ust. 3 TfUE

Art. 118 TfUE (akapit 2)

Art. 223 ust. 2

Art. 226 (akapit 3)

Art. 103 ust. 1

Funkcja budżetowa

- Wraz z Radą, Parlament tworzy władzę budżetową Unii
- Procedura przyjęcia budżetu - art. 314 TfUE (schemat procedury budżetowej <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/pl/powers-and-procedures/budgetary-powers>)
- Projekt tworzy Komisja i przedkłada do go 1 września roku poprzedzającego rok budżetowy

Funkcja kontrolna

1. Wotum nieufności wobec Komisji
 - Komisja ponosi kolektywną odpowiedzialność - jeśli PE przegłosuje wniosek większością $\frac{2}{3}$ głosów cała Komisja podaje się do dymisji
2. Powoływanie komisji śledczych
3. Petycje do PE
4. Prawo kierowania pytań pisemnych i ustnych do Komisji, Rady, EBC
5. Obowiązek składania sprawozdań do PE przez: Radę Europejską (po każdym spotkaniu + roczne), Trybunał Obrachunkowy (roczne), Komisja (roczne z wykonania budżetu), Rzecznik Praw Obywatelskich (roczne z wyników swych dochodzeń)

Funkcja kreacyjna

1. Powołuje Rzecznika Praw Obywatelskich
2. Zatwierdza nominację przewodniczącego KE oraz całego składu KE
3. Jest konsultowany przez Radę w sprawie powołania:
 - Członków Trybunału Obrachunkowego
 - Członków Zarządu EBC

Funkcja międzynarodowa

1. Oznacza uczestniczenie przez PE w zawieraniu różnych umów międzynarodowych
2. Zgoda PE jest wymagana przy:
 - Umowach akcesyjnych
 - Umowach stowarzyszeniowych
 - Umowach o znaczeniu dla budżetu UE
 - Umowach, które powodują zmianę aktu przyjętego w zwykłej procedurze ustawodawczej lub w procedurze zgody

Komisja Europejska

Skład

- Składa się z 27 komisarzy (po jednym z każdego państwa)
- W tym Przewodnicząca - Ursula von der Leyen
- W tym - wiceprzewodniczący, który jednocześnie jest Wysokim Przedstawicielem ds. Zagranicznych i polityki bezpieczeństwa - Josep Borell

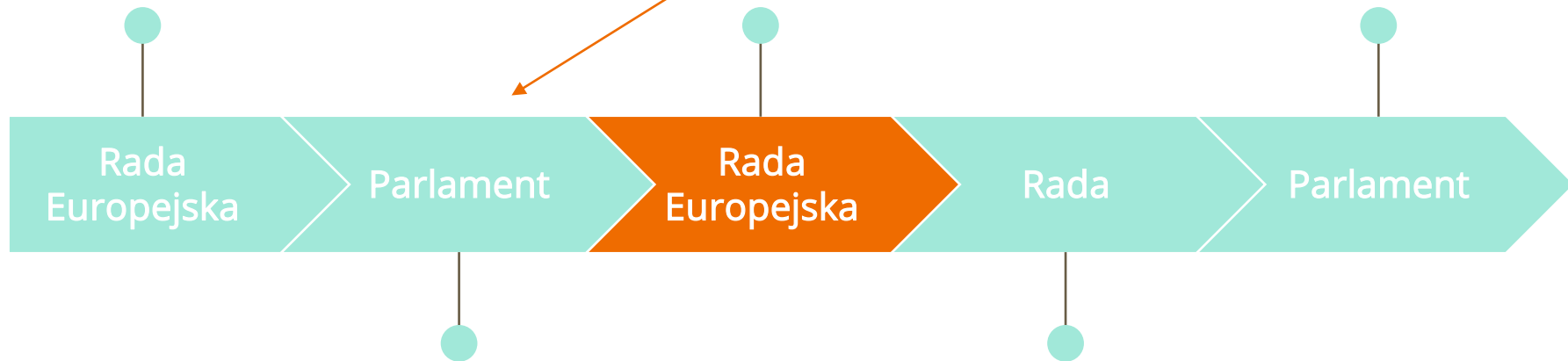
Komisarze

- Wybierani ze względu na swoje ogólne kwalifikacje i zaangażowanie w sprawy europejskie
- O niekwestionowanej niezależności
- Nie reprezentują interesów swojego państwa!
- Nie mogą wykonywać innej zarobkowej lub niezarobkowej działalności zawodowej
- Nie mogą pełnić innych funkcji
- Cięży na nich obowiązek szanowania prawa unijnego, a także obowiązek uczciwości i roztropności - naruszenie obowiązków może wiązać się z utratą prawa do emerytury lub innych korzyści

Stanowi większością
kwalifikowaną;
przedstawia PE kandydata
na przewodniczącego

Jeśli kandydat zostanie
odrzucony, większością
kwalifikowaną
przedstawia nowego

Kolegialne zatwierdzenie
składu Komisji → **na tej
podstawie mianowanie
przez Radę Europejską**

Wybiera kandydata
większością głosów
członków wchodzących w
jego skład

W porozumieniu z
przewodniczącym ustala
proponowany skład Komisji

Dymisja/rezygnacja

Dymisja członka Komisji

- Jeśli nie spełnia już warunków lub dopuścił się poważnego uchybienia
- Na wniosek Rady lub Komisji dymisji dokonuje TS

Rezygnacja

1. Dobrowolna
2. Wymuszona indywidualna
 - gdy przewodniczący Komisji tego zażąda
1. Wymuszona kolektywna
 - W razie przegłosowania w PE wotum nieufności dla Komisji

Struktura wewnętrzna Komisji

Przewodniczący Komisji

Stoi na jej czele, ustala zakres obowiązków i rozdziela je między członków Komisji

Dyrekcje Generalne

Podlegają zwierzchnictwu komisarzy, nadzorują prace w danej dziedzinie.

Służby

Jednostki administracyjnie obsługujące Dyrekcje. Np. Służba Prawna, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF)

Codzienne funkcjonowanie Komisji

1. Działa na zasadzie kolegalności - uprawnienia KE opisane w Traktatach są wykonywane przez kolegium komisarzy, ale mamy pewne procedury usprawniające prace;
 - Procedura delegacji - przekazanie prawa do podjęcia niektórych decyzji dyrektorom generalnym i szefom służb
 - Procedura uprawnienia - upoważnienie poszczególnych komisarzy do przyjęcia w imieniu Komisji decyzji
 - Procedura pisemna - przekazanie decyzji na piśmie wszystkim członkom KE, którzy mogą wyrazić zastrzeżenia
 - Procedura ustna - **stosowana najrzadziej**, polega na podejmowaniu decyzji na posiedzeniach. Tylko ważne i kontrowersyjne decyzje.
 - Decyzje KE zapadają większością głosów

Kazus

KE postanowiła przyjąć decyzję w sprawie zachowania i ochrony zasobów łososa atlantyckiego.

Służba Prawna Komisji uznała, że jest to sprawa bardzo istotna, zatem dyskusja i głosowanie powinny się odbyć ustnie na posiedzeniu. Przewodniczący Komisji obawiał się jednak, że w ten sposób KE nie zdąży przyjąć decyzji. Dlatego też zdecydował się na procedurę pisemną - rozesłał decyzję zgodnie z wymogami Regulaminu Komisji.

Czy procedura pracy Komisji została poprawnie wybrana?

Funkcje KE

KONTROLNE

DECYZYJNE

WYKONAWCZE

MIĘDZYNARODOWE

Funkcje kontrolne

Kontrola przestrzegania prawa unijnego przez państwa:

- "Strażniczka Traktatów"
- Procedura z art. 258 - skarga na państwo członkowskie
- KE monitoruje implementowanie dyrektyw
- Monitoruje wykonywanie przez państwa wyroków TS

Kontrola podmiotów prywatnych:

- Przede wszystkim prawo konkurencji
- Nie tylko kwestia kontroli koncentracji (zgoda na fuzje i przejęcia)
- Także kwestia porozumień ograniczających konkurencję (np. kartele)

Funkcje decyzyjne

- Monopol na bezpośrednią inicjatywę ustawodawczą
- Uprawnienie do wydawania aktów nieustawodawczych (tzw. aktów z przymiotnikiem) czyli aktów: delegowanych i wykonawczych

Funkcje wykonawcze

- Wydawanie decyzji indywidualnych - szczególnie w dziedzinie prawa konkurencji (także pomoc publiczna)
- Odpowiedzialność za bieżące realizowanie polityk unijnych
- Odpowiedzialność za wykonanie budżetu

Funkcje międzynarodowe

- KE uczestniczy w procedurze zawierania umów międzynarodowych przez Unię - art. 218 TfUE
- KE jest negocjatorem umów w dziedzinie Wspólnej Polityki Handlowej - art. 207 TfUE
- Reprezentuje Unię na arenie międzynarodowej

Relacje między PE a KE

Legislacja i budżet

Legislacja:

- KE jako jedyna posiada bezpośrednie prawo inicjatywy ustawodawczej

(ale PE może próbować wpłynąć na inicjatywę KE - patrz art. 225 TfUE)

- PE jest jedną z dwóch instytucji posiadających kompetencje legislacyjne - to PE proceduje wniosek KE

Budżet:

- KE tworzy projekt budżetu
- Parlament wraz z Radą uchwalają budżet
- PE kontroluje wykonanie budżetu przez Komisję (udziela absolutorium art. 319 TfUE)

Powoływanie i odwoływanie składu

Powoływanie składu:

- PE aktywnie uczestniczy w powoływaniu Komisji - zatwierdza kandydata na jej przewodniczącego, przesłuchuje kandydatów na komisarzy oraz kolegialnie zatwierdza skład Komisji

Odwoływanie składu:

- PE może uchwalić wotum nieufności wobec Komisji, które wymusza jej kolektywną rezygnację

Dziękuję za uwagę!
